

Druhđe wo Sokole

W čisle 7/8 kulturneho časopisa Rozhled su wozjewjene přednoški na konferency Maćicy Serbskeje 20. měrca 1999 w Budyškim Serbskim domje. Timo Meškank rěčeše wo pomocy Českeje nam Serbam 1918-1945. Mjez druhim wuzběhny pomoc českeho Sokola:

„Prěni serbscy sokolscy aktiwistka kaž Herman Šleca nasrěbachu so sokolskeho ducha w Praze. Tež po wuspěšnym založenju Sokola w lěće 1920 a bórzonym založenju džesać jednotow hač do lěta 1923 wosta Lužicko-serbski sokolski zwjazk w stajnym kontakće z Československej obcu sokolskej, hdžež bě so w lěće 1924 wosebity Lužický odbor pod nawodom Rudolfa V. Nováka, Vladimira Zmeškala a Josefa Maštálka wutworil. Tutón wotrijad spjelni swoju koordinacisku funkciju mjez Budyšinom a Prahu tak, zo zamó wosebite kursy za načólnikow serbskich sokolskich jednotow w Praze a Dolnjeje Poustevnje zarjadować a pjenježnu podperu za wudawanje Sokolskich Listow a druhich publikacijow k dispoziciji stajić... Samo so wě, zo podpěraše českosłowacki sokolski zwjazk mnoholičbne wuprawy serbskich sokolow na zléty do Prahi, tak w lětomaj 1926 a 1932, zorganizowa bjezplatne kwartěry a poskići serbskim sokolam móžnosć, so swětowemu publikamej prezentować a tak žiwjensku wolu Serbow dopokazać.“

Jurij přindže pozdže ze škota domoj. Nohce žonu mylić a so hižo w koridorje zesleka. Lehnje so do loža. Žona njespi a so strachociwa woprašuje: „Božičkecy, sy wšo přehral?“

Pjasćowar dyrbi so operować dać. Po pol hodzinje přiběži za narkozu zamolwity lěkar z operaciskeje žurle a woła bjezradny: „Što dyrbyu jeno činić, wón liči hač do wosom a so potom přeco zaso pozběhnje!“

W Serbskej protyce na lěto 2000...

... móžeće přinoškaj ze sportowej tematiku čitać. Jan Macka je přepytował spočatki plujadłoweho sportowanja a koparicy w Chrósćicach. „Njewšedne mjeno koparskeho mustwa“ – tak titl nastawka – rěkaše spočatk třicetich lět „Segelflugverein Chrósćicy“. W dalšim přinošku pisa so w nowej protyce pod titlom „Chcychu twarić Sokolski dom“ wo pospytach, w Budyšinje kónc dwacetych/spočatk třicetich lět centralny dom Serbskeho Sokola natwarić. Za twar započachu hižo pjenjezy zběrać – kóždy darićel dósta za składowany najgroš (10 pjenježkow) lisćik jako wobkrućenje (hlej pódlansku kopiju).
Přečitajće sej zajimawostce ze stawiznow sportowanja w Serbach! M. K.

Lužicko-Serbski Sokol
stražuje narodnu mysl!

Daruju
1 cyhel / 10 pj.
k Sokolskemu Domej
w Budyšinje

Sokolski Dom budže ze srjedlišćom
našeho džěla. / Ty je spēchuješ!

Smjeć ☺ so směš... ☁ ☀ ☁

„Hosćo bojaznje murjowachu“ rysowance: Schubert

„Kak je waš trenar, reago-
wal, jako sće -
hižo k polca-
sej tak dalo-
ko w za-
statku
byli?“

Žona lochkoatleta powěda přećelce: „Mój Pawol je w dobrej formje. Tón ěi po běhu na 5 kilometrow hišće poldra metra wysoko skoći.“ Na to přećelka: „To je tola bjez džiwa – při tak dolhim naběhu.“

Znajeće najkrótsi sokolski žort? Sokolaj džěštaj nimo korčmy ...

Kolesowar je pěška powalil. Tón so bojaznje hórši: „Sće tola hižo wčera do mnje zrazy!“

„Wodajće“, wuzamolwja so kolesar, „njejsym Was spóznał.“

Hólc přindže w mjezwoču a na rukomaj wobodrjeny domoj. „Božičkecy, što da je so stalo, hólc?“ praša so wustróžana mać. „Nó, sym z mjezwočom a rukomaj najprjedy z kola zleži, hewak nič!“

SOKOŁSKE LISTY, wokólnik Serbskeho Sokola z.t.
Zamolwity redaktor: Mikławš Krawc

SOKOŁSKE LISTY

Bjarnat Krawc a Serbski Sokol

Z e zajimom sym nowu knihu Achima Brankačka „Žiwjenje je džělo – wotpočink je mrěče“ wo žiwjenju a skutkowanju Bjarnata Krawca čitał. To tež tohodla, dokelž mējach zbožo, mištra Krawca hišće wosobinsce po wójnje w čěskim Varnsdorfe zeznać. Bjarnat Krawc džě we Warnočicach hnydom pódlu „měšćanki“ (tak mjenowachmy wulke twarjenje, hdžež do šule chodzachmy) bydleşe. My wučerjo a šulerjo serbskeho gymnazija w nazymniku 1948 Bjarnata Krawca sobu k rowu přewodzachmy.

W slědowacym chcemy wuprajnja k woblukej „Bjarnat Krawc a Serbski Sokol“ zjimać a je zdžěla wudospoitić. Najprjedy pak tole, štož ze Sokolom njezwisuje: Jako chowanc Budyskeho Krajnostawkeho seminaru mješe Krawc mjez druhim předmjet čěložwučowanje. Sam wšak wuzna: „Čyle nowe běštej za mnje čěložwučowanje a pluwanje w Sprjewi, zahorić pak so za woboje njemóžach“ (str. 22). Woda Sprjewje bě tehdy – wokoło 1874 – potajkim tak čista, zo so w njej sportowe hodžiny wotmėwachu. A hačrunjež so Krawc jako seminarist za čěložwučowanje zahorić njezamó, běše wón pozdžišo tola sobu wučer za čěložwučowanje (str. 40).

Bjarnat Krawc bě člon Serbskeho Sokola – přislušeše Budyskej jednoće (přir. pódlansku kopiju wupokaza – str. 152 w knize). Njebě wšak aktiwny zwučowar, ale pasiwny člon. Što rěka pasiwny! Krawc je so horliwje za zaměry Serbskeho Sokola zasadžował. Je za towarstwo mnohe hudźbne twórby stworił, wot sokolskeho spēwa hač k wjetšej orchestralnej hudźbje. Prěni spēw „Sokołska“ wozjewi so na tekst Michała Nawki w časopisu „Lužica“ 1922/23. Po tekstowych předlohach sokolskeho bratra Nawki nastachu dalše spēwy, na přikład „Serbski Sokol“, „Za Serbstwo“ (wobaj 1926), „Do džěla, bratřa“ (1929) abo „Sokołska“ (1930). Posledni spēw do rozpušćenja Sokola (1933) rěkaše „Štóz chce młody hibot“ a nasto w lěće 1932 (w knize je na str. 293 wopačne lěto 1933 podate). Tekst českeho

awtora Františka Kubička bě Bjarnat Krawc sam zeserbsčił. Wjetše hudźbne twórby stwori Bjarnat Krawc za masowe zwučowanja serbskich sokolow. Mjenować ma so wosebje jeho kompozicija za scenu sokolow na zléce pól-

wozjewi w čisle 6/1929 wo předstajenju sceny tole: „Kapała zahra mištra Krawcowu krasnu hudźbu a z njej předstajowachu naši sokoljo ze symboliskim zwučowanjom rjanu swobodu našich přjedownikow, kotrež sčěhowaše para-

ženje a narodne wotročstwo, ale skónčnje so pod rozwiwacej serbskej chorhoju wubudžichu nowe mocy a nowa nadžija za lěpsi přichod serbskeho naroda.“ Dodać chcemy hlós ze Serbskich Nowin z dnja 2. julija 1929: „Knjez direktor Bjarnat Krawc je k tomu orchestralnu hudźbu stworił, přerjnu našu. Sylna kapała słowjanskeho sokolstwa je zwučowanje na tutym podložku přewodzala.“ Krawcowe „Štyri sokolske sceny“ běchu potajkim „přenja naša“ hudźbna twórba za wulki dujerski orchester. Pokazku na to, kajka bě zestawa „sylneje kapały słowjanskeho sokolstwa“, pak nihdže njenamakachmy. Běchu to čěscy a/abo pólsky hudźbnicy abo bě zestawa multinarodna?

W swojej knize mjenuje Achim Brankačk dalše kompozicije Krawca za Sokol: „Lěto po čylo-pólskim sokolskim zléce spisa Krawc za sokolske kapały „Sokolske přezpolo“, „Nowe sokolske symboliske sceny“ za orchester, „Hudźbu za serbske sokolske zwučowanje“ za orchester, klawěr a „Serbske barby“, hudźbu za sokolske zwučowanje 1930“ (tež str. 157).

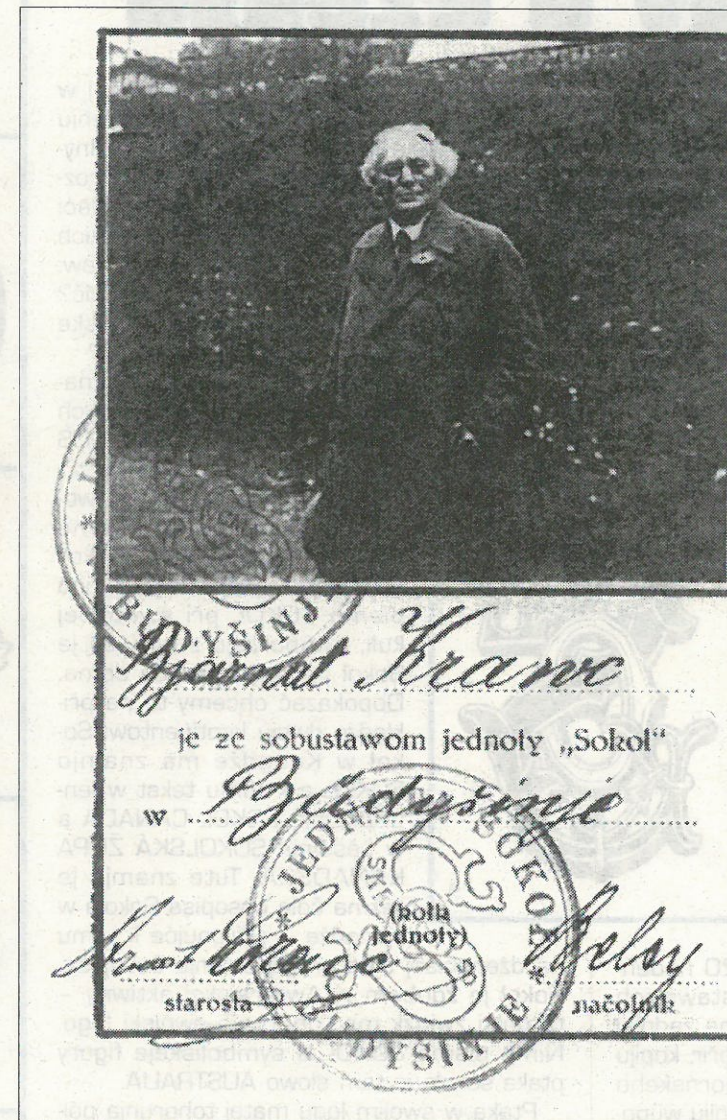
Bjarnat Krawc njekomponowaše jenož za Sokol, ale starosćeše so scyła wo njón. Tak wučitamy z jeho lista Praskemu přećelej profesorej Mikławšej Krječmarjej z dnja 20. nowembra 1928: „Mamy dosć hary doma. Što budže ze Sokolom a Worjołom, to pjatk zhonimy. Rjana wobrada!“ (str. 151).

Hrožeše džě strach paćenja Sokola na katolski a ewangelski

džěl. Achim Brankačk nam wobkrući, zo eksistuja dalše podložki, z kotrychž starosće wo Sokol wuchadza. Škoda wšak je, zo so dotal ničo wokoła zjednocenstwa „Worjoł“ pisało njeje. Kak dalo ko bě z jeho založenjom w Serbach resp. ze zahajenjom džěla? (Přispomnjeje: Redakcija Sokolskich Listow by so nad kóždej powěšću k tomu zwjeseliła.)

Bjarnat Krawc bě wjace hač pasiwny člon Serbskeho Sokola!

Mikławš Krawc

skeho sokolstwa 1929 w Poznanju. Achim Brankačk pisa w swojej knize k tomu mjez druhim tole: „Na próstwu Sokola skomponowa Krawc na dawne a swojčasne položenje Serbow so počahowace „Štyri sokolske sceny“ za wulki dujerski orchester: 1. „W domiznowym měrje“, 2. „Wojowanje z njeprěcelemi“, 3. „Pod cuzym přahom“, 4. „W dobytej swobodze“. Tale hudźba hraješe so w Poznańskim stadionje při předstajenju symboliske sceny wo swobodze, boju a poražce a traču we wotročtwje přjedownikow (str. 157). Časopis „Sokolske Listy“

Sokołskie znamjenja - něhdy a džensa

Hač w Sokołskich Listach abo Serbskich Nowinach, hač na listowym łopjenu resp. listowej wobalce Serbskeho Sokola – wšudže namakamy znamjo Sokola. Džensa wšak so powšitkownje słowo „logo“ wužiwa. Hladamy-li na znamjo, zwěsćimy w srjedźišću wulki pismik S, jón wobdawa pismik O, na kóncomaj S pak stej „připowěsnjenej“ pismikaj K a L. Z tutech pismikow je so zestajalo česke SOKOL. Haj, naše znamjo pochadza z Českeje. Samsny wobraz mějachu a maja jehlički k přityknjenju – jehly/jehlički tež serbscy sokoljo nošachu. Mějachu džě barby módr, čerwjenu a bětu. (W Budyskim Serbskim kulturnym archiwje namakachmy mjez zawostajenstwom Pawoła Lubjenskeho-Bukečanskeho tajkej znamješe-jehličce k přityknjenju.) Dokelž je na znamješku pismik L takrjec k pismikej S přiwjazany, móžachu a móžemy to za serbske Ł měć a tak słowo SOKOL zestajeć-čitać. Logo Sokola mamy džensa zwjetša čorno-běte čičane, na wobalce knihy „Serbski Sokol“ Alfonsa Wičaza (LND 1990) je so kompromis ze žoltej barbu činił.

Prěnje znamjo Serbskeho Sokola po jeho založenju w lěće 1920 naderdžemy na přednjeje stronje sobustawskich wupokazow a wot lěta 1926 tež na zadnjeje stronje časopisa Sokołske Listy – přir. kopiju wupokaza Měrcina Nowaka-Njechorrnskeho abo tež na džensnišej 1. stronje kopiju wupokaza Bjarnata Krawca. Bě to adekwatne znamjo po českim, jeno zo steješe srjedza město českeho „Tužme se!“ serbsce „Skrućmy so!“

Hač do džensnišeho nimamy dospołu jasnosť, hač bě so poradžilo originalne serbske znamješko zhotowić. Jenički pokiw na wotpowědne pospyty namakachmy w čisle 1/1928 Sokołskich Listow. Tam so tole pisa: „Hižo wjacróć wuradźowachmy dla noweho znamješka za našich sobustawow. Swjatki z bratrom starostu naćisk zhotowichmy a před-

položichmy jón předsydstwu a wuběrkej w Kačej korčmje w Rakecach při swjedenju Komorowskeje jednoty a bu přiwzaty. Hnydom po zléće znamješka dóndžechu a rozdžěllichmy je do jednotow. Za dorost plaći stare znamješko dale.“ Redakcija Sokołskich Listow ma slědowacu próstwu na čitarjow: Štó móže něšto k podatemu citatej wujasnić? Eksistowachu originalne serbske sokołske znamješka za dorostenych a za dorost?

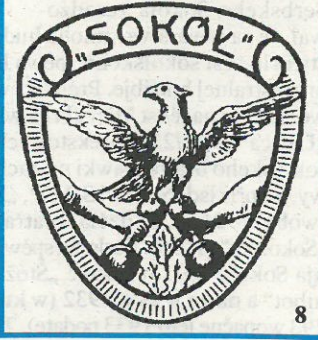
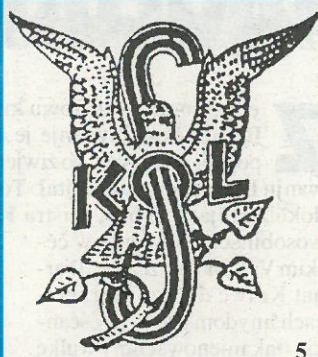
Pokazać chcemy někotre džensniše znamjenja sokołskich zwjazkow w rozdžělnych krajach swěta. Česki sokołski zwjazk ČOS (Česká obec sokolská) je tři pismiki k zwjazbje SOKOL wodorunje přidał. W Praze ma tohorunja sydo Swětowy sokołski zwjazk – wón ma jako logo pismo SOKOL při swětowej kuli, symbolizuju z tym, zo je Sokol po cyłym swěće doma. Dopokazać chcemy to na přikładze dweju kontinentow: Sokol w Kanadze ma znamjo SOKOL a k tomu tekst w jendželščinje SOKOL CANADA a w česčinje SOKOLSKÁ ŽUPA KANADSKÁ. Tute znamjo je tež na čole časopisa Sokola w Kanadze – přirunujuće k tomu

na džensnišej slědowacej stronje časopisa. Sokol je zdobom w Awstralskej aktiwny – tamniši zwjazk ma tohorunja swojski logo. Nimo pisma SOKOL a symboliskeje figury ptaka sokola je tam słowo AUSTRALIA.

Ptaka w swojim logu matej tohorunja pólski a awstriski zwjazk Sokola. Logo juhosłowjanskeho sokołskeho zwjazka smy hižo w Sokołskich Listach wozjewili, naposled w čisle 1/1999. Tež wón ma ptaka sokola. A w Serbach mějachu wjacore chorhoje sokołskich jednotow sokola – na přikład chorhoj Kulowskeje jednoty (je we jstwě na Cyrkwinskej 2).

M. Krawc

1 Sokol w Awstralskej, 2 Swětowy sokołski zwjazk, 3 sokołska jehlička k přityknjenju, 4 Sokol w Awstralskej, 5 znamjo prjedawšeho wukrajneho zwjazka Sokola, 6 a 7 warianty českeho sokołskeho zwjazka, 8 znamjo pólskeho sokolstwa, 9 w Serbach wužiwane znamjo

Program za wšosokołski zlět w Praze jasny

Wo klětušim XIII. wšosokołskim zléće smy hižo w čislomaj 2/1998 a 2/1999 Sokołskich Listow pisali. Mjeztym smy dalše nadrobnošće wo programje wulkeho swjatka mjezynarodneho sokolstwa zhonili. Tohodla chcemy cyłkownje hišće raz program podać:

● **SWĚTOWEJ DNJEJ WĚDY**, tak rěkatej pónđzela a wutora, 26. a 27. junija. Na nimaj přewjedže so mjezynarodna wědomostna konferenca „Wuznam masowych akcijow za motiwaciju ludži k pohibowej aktiwice“.

● **SWĚTOWE DNY SOKOLSKEJE WŠOSTRONSKOŠĆE A SPORTA**, tak mjenuja so dny wot wutory, 27. junija, hač do štwórtka, 29. junija, z mnohimi sportowymi wubědžowanjami w rozdžělnych družinach (na přikład w lochkoatletice, plujanju abo volleyballu – z mjezynarodnym wobdžělnstwom).

● **SWĚTOWY DŽEŇ KULTURY** rěka pjatk, 30. junija. Tak wotměje so koncert sokołskeje hudźby, wotměja so spěwne koncerty, wotewrje so sokołska wustajeńca atd.

● **SWĚTOWY DŽEŇ TURISTIKI** budže tohorunja pjatk, 30. junija. Mjez druhim přewjedju so mnohe pučowanja po Praze a wokolnje a zetkaja so turisća w Tyršowym domje.

● **HŁOWNE ZLĚTOWE DNY** budu wot pjatka, 30. junija, hač do njeđzela, 2. julija. Pjatk wječor budže w Narodnym džiwadle swjatočne wotewrjenje, wotměje so w Sportowej hali zarjadowanje „Gala Praha“. Sobotu popođnju budže přenje zwučowanje na Strahovje, wječor pod swětłomjetakami dalše. Njeđzela popođnju počehnje tradicionalny swjedenjski čah po Praze, popođnju budže zwučowanje na Strahovje. Zlět so wječor z programom „Zlětowe dozwiki“ skónči. Prajic ma so, zo njebudu zwučowanja na wulkim Strahovskim stadionje, ale pódlu na mjeńšim Stadionje Rošickeho.

Štóž chce nadrobnošće wo programje, wo plaćiznach za zastupne lisćiki atd. zhonić, njech wobroći so na redaktora Sokołskich Listow (telefon Budyšin 03591/600 408).

Wo předstawach za wobdžělenje Serbow na zléće chcemy w přichodnym čisle SL pisac.

M. Krawc

Młodostnaj z Ralbic njesestaj na zléće w lěće 1994 chorhoj Sokola Ralbicy/Hórki w swjedenjskim čahu po Praze. Foto: M. Bulank

Kanadský Sokol

Věstník Sokolské župy Kanadské

činné v rozvoji tělesné a duševní zdatnosti s výchovou mravní od r. 1911

CANADIAN SOKOL • NEWSLETTER OF SOKOL CANADA

promoting physical and mental fitness with moral education since 1911

W Kanadze wo Sokole

W Sokołskich Listach smy hižo w tym pisali, zo dóstawa Serbski Sokol wokolniki wukrajnych sokołskich zwjazkow, samo z Kanady. Najnowše dóstate čislo časopisa „Kanadský Sokol“ (za september 1999) ma na póltrěća stronomaj nastawk „Sokołske hnutí a Lužičti Srbové“ (potajkim „Sokołske hibanje a Lužicy Serbja“). Je to tekst přednoška, kotryž měješe Timo Meškank jako zastupnik Serbskeho Sokola na mjezynarodnej konferency 11.-14.9.1997 w Praze. Pod wozjewjenym českim přeložkom Jiřia Mudry je podate zjeće w jendželščinje. Škoda wšak je, zo podawaja so stawizny Serbskeho Sokola jenož hač do lěta 1933.

Časopis „Kanadský Sokol“ bě hakle w swojim julijskim wudaću powěsć wo džěle našeho Sokola wozjewil.

Mikra